

zaaknummer 2011 T 385 (1)

datum: 7 februari 2013

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[Naam],

geboren op [Datum],

wonende te [Plaats],

hierna te noemen: klager,

juridisch adviseur: mr. J.P.A. Thijssen, advocaat te Rotterdam,

tegen:

[Naam],

geboren op [Datum],

de persoon over wie geklaagd wordt,

hierna ook te noemen: aangeklaagde,

(voormalig) lid van het Provinciaal Salesianen van Don Bosco.

Hetgeen hierna wordt weergegeven betreft telkens een zakelijke weergave.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 15 mei 2012. Op 1 augustus 2012 is bij de griffie een verweerschrift binnengekomen opgesteld door mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg namens aangeklaagde.

Tevens is bij de griffie op 1 augustus 2012 een inhoudelijke reactie binnengekomen van [Naam], vicaris van de Salesianen van Don Bosco.

Op 3 januari 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt toegelicht in het bijzijn van zijn echtgenote [Naam]. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Thijssen voornoemd.

Voorafgaand aan de zitting is besproken dat aangeklaagde en klager afzonderlijk door de Klachtencommissie zullen worden gehoord. Aangeklaagde is ter zitting gehoord na het gesprek met klager. Hij werd bijgestaan door zijn raadsman mr. Baetens voornoemd.

Na afloop van het verhoor van klager en voor aanvang van het verhoor van aangeklaagde heeft de Klachtencommissie geconstateerd dat het verhoor van klager niet in het bijzijn van mr. Baetens heeft plaatsgevonden. Deze omissie is met mr. Baetens besproken. Mr. Baetens is vervolgens in de gelegenheid gesteld de zittingsaantekeningen van de griffier door te nemen en deze te bespreken met aangeklaagde. Mr. Baetens heeft de voorzitter vervolgens medegedeeld naar aanleiding van hetgeen besproken is ter zitting geen verdere vragen te hebben aan klager. Mr. Baetens doet in deze specifieke omstandigheden afstand van een nader verhoor van klager.

2. De klacht

2.1 Klager is in 1960 als eerste lid van het gezin vanuit [land] naar Nederland gekomen. Hij is bij aankomst in Nederland meteen naar het tehuis [naam] gebracht dat onder leiding stond van de Salesianen van Don Bosco. Het seksuele misbruik heeft plaats gevonden gedurende de periode dat klager zich in het tehuis bevond, te weten in de periode 1960-1966. Aangeklaagde werkte als kok in het internaat. In de herinnering van klager is aangeklaagde circa drie maanden na aankomst van klager toenadering gaan zoeken. Dat begon relatief onschuldig, klager moest bijvoorbeeld springen naar een banaan die aangeklaagde vasthield. Aangeklaagde pakte hem dan vast en drukte zich tegen klager aan. Daarbij maakte hij dan 'rijdende bewegingen'. Gaandeweg ging het seksuele misbruik verder. Zo haalde aangeklaagde met regelmaat zijn geslachtsdeel uit zijn broek en klager moest deze dan vasthouden. Ook vroeg aangeklaagde of klager hem af wilde trekken, aangeklaagde 'reed dan ook tegen klager aan'. Aangeklaagde kwam dan klaar op de broek van klager met een natte en kleverige broek als resultaat. Ook kwam het voor dat wanneer klager fruit of iets dergelijks wilde en bij aangeklaagde kwam, klager opgetild werd en tegen het geslachtsdeel van aangeklaagde aangedrukt werd. Soms had aangeklaagde hierbij ook zijn geslachtsdeel uit zijn broek. Verder heeft aangeklaagde een aantal malen geprobeerd zijn geslachtsdeel in de mond van klager te duwen. Ter zitting van de Klachtencommissie heeft klager aangevuld dat aangeklaagde zijn hoofd dan in het kruis van aangeklaagde duwde. Klager werd dan boos en aangeklaagde raakte geïrriteerd. Tot daadwerkelijk oraal contact en/of bevredigen is het nooit gekomen. Ook heeft klager ter zitting bevestigd dat het voorgekomen is dat hij aangeklaagde af moest trekken als hij in bed lag, aangeklaagde stond dan naast hem met ontbloot geslachtsdeel.

Als bijlage bij zijn klacht heeft klager een aantal verklaringen bijgevoegd. [Naam] verklaart op 27 maart 2012, voor zover van belang voor deze klacht, dat hij tijdens het verblijf in het internaat na het weekeinde van klager en zijn broer gehoord heeft dat 'die viespeuken bij hun aan het friemelen waren geweest'.

[Naam] verklaart in een schriftelijke verklaring van 29 maart 2012 dat aangeklaagde in zijn ogen 'een flikker was'. Ook kwam het voor dat aangeklaagde over zijn handen streek in het voorbij gaan en achter hem aan liep 'om onze billen te pakken'. Ten aanzien van de klacht van klager heeft hij niet specifiek verklaard.

[Naam] heeft in een schriftelijke verklaring van 13 maart 2012 verklaard dat meerdere jongens in het tehuis handtastelijkheden ondervonden van onder andere aangeklaagde. Het was een gewoonte om bij het van achteren passeren zijn middel/wijsvinger langs je achterste te strijken, dit ging gepaard met een kirrend lachje. Specifiek ten aanzien van de klacht van klager kan hij geen informatie geven. Ook de broer van klager, [Naam], heeft een schriftelijke verklaring ingebracht van 3 oktober 2011. Hij heeft verklaard dat hij pas jaren later van zijn broer (klager) vernomen heeft wat aangeklaagde hem heeft aangedaan.

2.2 Klager heeft ten tijde van het misbruik nooit over de gebeurtenissen durven spreken. Pas jaren later heeft hij hier met zijn broer [Naam] en een vriend over gesproken. Toen heeft hij pas gehoord wat zijn jongere broer die ook in het internaat verbleef, overkomen was bij aangeklaagde. In het begin maakten zij er samen grappen over die klager al wel als pijnlijk ervoer. Hij realiseerde zich toen nog onvoldoende dat hij het seksuele misbruik al als zeer pijnlijk en kwetsend ervaren had. Klager schaamde zich diep voor wat er allemaal gebeurd is. Toen de media in 2009 voor het eerst berichtten over het seksuele misbruik in de R. K.- kerk, realiseerde klager zich wat hem is overkomen en dat zijn psychische problemen hier mogelijk mee te maken konden hebben. Ter zitting van de Klachtencommissie heeft klager aangevuld dat hij gedurende zijn leven veel last heeft gehad van agressie. Ook in zijn relaties was dit aan de orde. Zijn huidige partner heeft hem voor de keus gesteld om in behandeling te gaan. Hierop is hij in behandeling gedaan bij [instelling]. Tijdens de therapie werd klager ook pas

duidelijk waarom hij geen rust heeft gevonden in zijn leven. Zo heeft hij een groot aantal werkgevers gehad, telkens voor een paar jaar.

2.3 Voor klager is het belangrijk dat er vanuit de verantwoordelijken van de Katholieke Kerk erkenning komt voor hetgeen is voorgevallen. Daarnaast wenst klager een financiële genoegdoening.

3. Verweerschrift

Aangeklaagde ging op dertienjarige leeftijd naar het klein seminarie in [Plaats] en deed het noviciaat in 1958-1959 te [Plaats]. Daarna werd hij geplaatst in [internaat] waar hij van eind augustus 1960 tot in 1966 als kok werkzaam was. Incidenteel was aangeklaagde in die periode betrokken bij de verzorging van de jongens. Hij had dus zeer regelmatig contact met de internaatjongens. Ook hielpen zij hem in de keuken. Aangeklaagde herinnert zich klager en zijn broer nog goed. Aangeklaagde heeft gedurende zijn leven geworsteld met zijn seksualiteit. De altijd volle overtuiging in het geloof compenseerde voor hem enigszins het gebrek aan zelfvertrouwen. Naar aanleiding van het klaagschrift heeft aangeklaagde voor het eerst in woorden kunnen uiten dat seksualiteit voor hem in het verleden een worsteling was waarin hij zelf wel eens ten onder is gegaan. Aangeklaagde erkent dat hij grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van klager heeft getoond. Hij erkent dat hij veel contact met de jongens had en met de meeste ook een goede band. Hij trakteerde ze regelmatig snoep en fruit maar niet met de intentie ze te bewegen tot seksuele handelingen. In de goede contactuele relatie is aangeklaagde ten aanzien van klager te ver gegaan. Aangeklaagde erkent dat hij, terwijl hij naast het bed van klager stond, heeft bevorderd dat klager het geslachtsdeel van aangeklaagde met de hand beroerde. Ter zitting van de Klachtencommissie heeft aangeklaagde verklaard dat zijn geslachtsdeel dan nimmer ontbloot was. Ook heeft hij verklaard dat klager deze handelingen niet op initiatief van aangeklaagde verrichtte maar het initiatief bij klager lag.

Aangeklaagde kan zich geen andere gebeurtenissen herinneren. De beschuldiging van klager ten aanzien van de pogingen tot oraal contact ontkent aangeklaagde. Ook ontkent hij dat al dan niet met ontbloot geslachtsdeel tegen klager en/of andere kinderen heeft aangereden. Aangeklaagde erkent dat hij zich tegenover klager volstrekt ontoelaatbaar heeft gedragen. Enerzijds betekent de bekentenis een opluchting anderzijds is aangeklaagde totaal van stuk door de nu pas echt beleefde gewaarwording dat hij klager als kind leed en onrecht heeft aangedaan. Ter zitting van de Klachtencommissie heeft aangeklaagde zijn excuses aangeboden voor hetgeen hij misschien heeft fout gedaan.

4. Reactie van de Salesianen van Don Bosco

Naar aanleiding van de binnengekomen klacht van klager bij Hulp en Recht op [datum] heeft de heer [naam] op [datum] vernomen dat klager en diens broer een klacht tegen aangeklaagde ingediend hadden. In een gesprek dat op 5 juli 2011 plaatsvond heeft aangeklaagde aangegeven de beide broers te kennen maar dat hij zich niets herinnert van mogelijk seksueel misbruik. Uit het opgestarte archiefonderzoek is gebleken dat aangeklaagde binnen en buiten Salesiaans verband bijna veertig jaar werkzaam is geweest als kok. In de periode 1960-1966 was hij als zodanig werkzaam in [internaat]. Naar aanleiding van de publicaties over het seksuele misbruik in de R. K.-kerk, kwam ook broeder [Naam] (aangeklaagde) ter sprake. De gevallen waar het om ging zouden zich te [Plaats] hebben afgespeeld in de jaren voor 1974. De aanstelling van aangeklaagde is vervolgens door het aartsbisdom te Utrecht bij brief van [datum] ingetrokken.

Uit het onderzoeksverslag betreffende de Salesianen van Don Bosco dat in opdracht van de commissie Deetman is gemaakt blijkt dat de heer [Naam], delegaat, het gedrag van aangeklaagde na zijn verwijdering uit het internaat in [Plaats] in een eerdere brief 'onaangepast' noemde. In een gesprek met de met de commissie Deetman heeft hij dit verder omschreven als ongedisciplineerd optreden: hij trakteerde na bedtijd groepjes pupillen op zijn kamer en nam hen zelfs 's nachts mee buiten het internaat.

Een pupil van het internaat [Naam] te [Plaats] heeft eveneens een verklaring afgelegd bij de commissie Deetman. Hij heeft verklaard dat aangeklaagde 'iedere dag' jonge bewoners aanrandde, hij "reed tegen ze op" in ruil voor snoep en lekkere etenswaar. Ook weet deze pupil namen te noemen van zes andere jongens die dit zou zijn overkomen. Deze handelingen gebeurden tamelijk openlijk, de staf deed hier echter niets mee. Wanneer het gedrag van aangeklaagde ter sprake kwam 'was de kok een homo'. Het onderzoeksverslag van de commissie Deetman verwijst naar verschillende vermeldingen in het archief die elk op zich niet voldoende specifiek zijn maar in hun samenhang toch iets laten vermoeden.

In het gesprek dat op 21 juni 2012 plaatsvond verwoordde aangeklaagde dat hij heel zijn leven met zijn seksualiteit geworsteld heeft en dat hij daarbij wel eens grenzen overschreden heeft. Tijdens dit gesprek heeft aangeklaagde erkend klager misbruikt te hebben maar niet in de mate als in de klacht omschreven is. Tevens verklaart aangeklaagde zich op dit moment zich geen andere handelingen te herinneren dan hij heeft erkend. Of hij dit verdringt weet hij niet.

5. De beoordeling

5.1 Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

5.2 Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde handelingen, zoals (veelvuldig) het geslachtsdeel van aangeklaagde moeten aftrekken en/of het 'rijden tegen het lichaam' van klager en/of het pogen klager tot oraal contact te dwingen moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

5.3 Dat aangeklaagde klager getracht heeft te bewegen tot oraal contact is onvoldoende vast komen te staan omdat er ten aanzien van deze handelingen geen enkel steunbewijs voorhanden is. Ten aanzien van deze gestelde handelingen moet de Klachtencommissie de klacht niet gegrond verklaren.

Ten aanzien van de overige handelingen overweegt de Klachtencommissie als volgt. Er zijn circa vijfenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Ondanks dat aangeklaagde niet de door klager in volle omvang gestelde handelingen bekent, is voor de Klachtencommissie wel aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst ten aanzien van het aftrekken van aangeklaagde en het maken van 'rijdende bewegingen' tegen het lichaam van klager veelvuldig hebben plaatsgevonden gedurende een periode van circa zes jaren. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal verteld heeft. Dat klager aangeklaagde heeft afgetrokken louter op eigen initiatief dus zonder dat aangeklaagde hem hiertoe bewogen heeft 'over de broek heen' zoals

aangeklaagde ter zitting van de Klachtencommissie heeft verklaard, acht de Klachtencommissie niet geloofwaardig. Daar komt bij dat aangeklaagde ter zitting van de Klachtencommissie desgevraagd verklaard heeft dat hij verdere verdringing niet uitsluit. Voorts is in de archieven informatie gevonden over zijn grensoverschrijdende gedrag in een latere periode in [Plaats].

Daarnaast ondersteunt de verklaring van [Naam] van 27 maart 2012 het verhaal van klager. De heer [Naam] heeft immers zelf waargenomen dat aangeklaagde ‘neukbewegingen’ maakte tegen het lichaam van klager en verklaart meer in het algemeen dat de jongens in het internaat grappen maakten over de handtastelijkheden van onder andere aangeklaagde. Daarnaast heeft de broer van klager, [Naam], die afzonderlijk ook een klacht tegen aangeklaagde heeft ingediend onder nummer 2011T409 (2), op 3 oktober 2011 een schriftelijke verklaring opgesteld dat hij een aantal jaren geleden met klager over het seksuele misbruik heeft gesproken dat hem overkomen is. Klager heeft hem toen verteld over hetgeen hem bij aangeklaagde overkomen is.

Al het bovenstaande in onderlinge samenhang beschouwd brengt de Klachtencommissie tot de conclusie dat voldoende aannemelijk is geworden dat klager seksueel misbruikt is door aangeklaagde zoals hierboven omschreven.

5.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde, gelet op de ernst en de duur met gebruikmaking van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie, hoogst kwalijk is geweest.

5.5 Over het verzoek van klager om financiële compensatie kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de Overste kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

6. Het advies

De Klachtencommissie verklaart de Overste van de Congregatie van de Salesianen van Don Bosco de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 7 februari 2013 door mr. B.F. de Poorter, voorzitter, drs. L. Erfstemeyer en W.A.M.C. Mol, leden, bijgestaan door mr. S. Westerdijk, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van art. 21.1. van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.